

Motion till riksdagen 2005/06:So42

**av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)
med anledning av skr. 2005/06:110**

Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av att genomföra den nationella handlingsplanen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av ökad samverkan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om diskrimineringslagstiftning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att arbetsmarknadssituationen för personer med funktionshinder måste förbättras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att avskaffa arbetsgivarnas ansvar för 15 % av sjukpenningen efter 14 dagar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av vårdvisare och tillgänglig vård.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att införa en hjälpmedelsgaranti.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att föra över kostnadsansvaret för personlig assistans till staten.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att lex Sarah även skall gälla för service som utförs enligt LSS.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att staten bör vara huvudman för specialskolorna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en lagstadgad rätt att välja skola införs för barn med funktionshinder.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om lika villkor för funktionshindrade kvinnor och män, flickor och pojkar.

Fel! Okänt namn på

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om myndigheternas och kommunernas genomförande av handlingsplanen.

Inledning

Det har gått sex år sedan riksdagen beslutade om en nationell handlingsplan för handikappolitiken – Från patient till medborgare. Handlingsplanen spänner över alla

Samhällsområden, och markerar därigenom att handikappolitiken är ett sektorsövergripande politikområde. Flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder skall ha samma rättigheter och skyldigheter som andra medborgare. Inriktningen på det handikappolitiska arbetet är att ta bort de hinder som finns för full delaktighet och jämlikhet i samhället för personer med funktionshinder.

Regeringen konstaterar i sin skrivelse 2005/06:110 Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken att samhället ännu inte är tillgängligt för alla. Personer med funktionshinder behandlas inte som alla andra med samma rättigheter och diskriminering förekommer i olika sammanhang.

Situationen är med andra ord snarlik den som rådde när regeringen presenterade sin handlingsplan år 2000. Tyvärr gäller detta även mycket av det som enligt handlingsplanen i dag borde ha varit åtgärdat. Vi moderater anser att det är av yttersta vikt att handlingsplanen genomförs enligt riksdagens beslut.

Vi välkomnar dock regeringens självkritiska uppföljning och kan liksom regeringen konstatera att målen i många fall är långt ifrån uppfyllda. Kritiken från Socialstyrelsen och Skolverket är exempelvis anmärkningsvärd. Socialstyrelsen konstaterar att bristande ekonomiska resurser i kommuner och landsting kan komma att leda till en ökad polarisering genom att olika gruppers behov ställs mot varandra. Likaså kan kraven på anhörigas roll i omsorgen om funktionshindrade fortsätta att öka på samma sätt som redan har skett inom äldreomsorgen.

Kritik riktas också mot bristen på samordning mellan olika myndigheter. Mot denna bakgrund ter det sig obegripligt att regeringen inte har lagt tydliga förslag om finansiell samordning som de fyra borgerliga partierna har enats om. Vi kan konstatera att regeringen, till skillnad från Moderaterna och Allians för Sverige, saknar skarpa förslag för att åtgärda de problem som Socialstyrelsen pekar på.

Även Skolverket noterar kommunernas svåra ekonomiska situation och ser denna som en förklaring till att funktionshindrades rättigheter ofta åsidosätts. Framför allt handlar det om att resurser till särskilt stöd och anpassning inte används på ett effektivt sätt.

Diskrimineringslagstiftning behövs

Diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning eller funktionshinder är till sin karaktär likartad och vi ser med tillfredsställelse att regeringen slutligen har ändrat uppfattning i frågan om samordning av de fyra ombudsmännen.

För att diskriminering i samhället skall kunna bekämpas på ett effektivt sätt krävs en förbättrad samordning av arbetet mot diskriminering. Att de fyra ombudsmannafunktionerna samordnas är enligt vår mening ett steg i rätt riktning.

Takten i genomförandet av planen måste nu skruvas upp. Rättigheterna för personer med funktionshinder måste tydliggöras genom lagstiftning, enskildas makt och inflytande måste öka och bekämpandet av diskriminering i alla former intensifieras. Det är märkligt att handikappanpassningen av skolor går så långsamt, trots att kort tid återstår. Rehabilitering sker ofta inte inom föreskriven tid eller inte alls och ansvar flyttas över från myndigheter till enskilda eller deras arbetsgivare.

Den ekonomiska situationen för personer med funktionshinder är ofta prekär och avgifter för hjälpmedel och annat stöd skiljer sig kraftigt mellan olika landsting. Hälsosituationen för personer med funktionshinder är också påtagligt sämre än för befolkningen i allmänhet. Särskilt notabel är den dåliga hälsosituationen för personer med psykiska funktionshinder.

Arbetsmarknaden för personer med funktionshinder

Regeringens oförmåga att få fart på arbetsmarknaden i högkonjunkturen slår mot de grupper som redan hade svårt att komma in. Kvinnor med funktionshinder blir dubbelt utsatta, eftersom både kön och funktionsnedsättning innebär risk för utanförskap i Socialdemokraternas Sverige.

År 1998 uppgick arbetskraftsdeltagandet för personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionshinder till 62 procent. 2004 hade denna andel sjunkit till 55 procent. En av de mest utsatta grupperna är personer med psykiskt funktionshinder som endast hade en deltagandefrekvens på 35 procent.

Framför allt har situationen försämrats under den innevarande mandatperioden. En bidragande orsak till detta kan vara det arbetsgivaransvar för sjukpenning som infördes förra året. Sveriges kommuner och landsting redovisar att allt fler människor ställs utanför arbetsmarknaden på grund av regeringens beslut att överföra 15 procent av kostnadsansvaret för sjukpenningen till arbetsgivarna. Reformen gör det dyrare att anställa personer som riskerar att bli sjukskrivna och leder därför till större utanförskap. Detta gäller förstås i särskilt stor utsträckning personer med funktionshinder som ofta har en svag förankring på arbetsmarknaden. Vi moderater och övriga borgerliga partier är överens om att återställa denna reform och vill på detta sätt förbättra förut-

Fel! Okänt namn på

sättningarna för personer med funktionshinder att få ett arbete, helst på den reguljära arbetsmarknaden.

Vård och hjälpmedelsgaranti behövs

Personer med funktionshinder konsumerar i regel mer sjukvård än genomsnittet och har ofta sammansatta behov. Vi moderater har föreslagit införandet av s.k. vårdvisare som skall fungera som en lots och en fast kontaktpunkt för patienten. Vi tror att vårdvisarna kan vara av särskilt stor betydelse för många människor som har funktionshinder. Det är också viktigt att stärka primärvården och skapa en sammanhållen vårdkedja samt ha en tydlig vårdgaranti som garanterar vård i tid. Samarbetet mellan öppen och slutna vård bör också stärkas. En förebild kan i detta avseende vara det borgerligt styrda Hallands län.

Vi är överens med de övriga partierna i Allians för Sverige om att införa en hjälpmedelsgaranti som ger personer med funktionshinder rätt att välja hjälpmedel från godkända leverantörer. I dagens system omyndigförklaras individen och utlämnas till offentliga monopol på hjälpmedelsområdet.

Vidare vill vi föra över ansvaret för assistansersättningen till staten. Färre huvudmän och en samlad behovsbedömning ger bättre rättssäkerhet och mindre krångel. Vi vill dessutom att lex Sarah även ska gälla för verksamhet som styrs av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Rätt till god utbildning

Den socialdemokratiska regeringen har avvecklat specialskolorna Ekeskolan och Hällsboskolan för elever som är i behov av specialistkompetens på grund av att de är synskadade och har ytterligare funktionshinder, eller har en allvarlig språkstörning. Sedan den 1 juli 2001 tillåts dessa skolor inte ta emot nya elever som är i behov av deras specialistkompetens. I stället finns enbart en tidsbegränsad utbildning vid särskilda resurscenter, vilket har lett till stor osäkerhet för föräldrar och elever. Om och hur länge en elev får tillgång till en sådan tidsbegränsad utbildning avgörs av Specialpedagogiska institutet. Detta har skapat stor osäkerhet och försämrat skolmiljön och utbildningskvaliteten för en liten, men mycket utsatt grupp elever. Därtill är informationen till föräldrarna om att det över huvud taget existerar resurscenter dålig.

Till skillnad från regeringen har Allians för Sverige som sin utgångspunkt den enskilde eleven. Varje elev, oavsett förutsättningar, har rätt till en bra skola där de kan trivas och utvecklas. Den obligatoriska grund- eller gymnasieskolan har inte specialskolornas specialistkunskaper. Det är orimligt att tro att varje enskild kommun skall kunna tillhandahålla den kompetens och de resurser som krävs för att en elev med multifunktionshinder eller allvarliga språkstörningar skall få en god utbildning anpassad just till hennes eller hans

förutsättningar. Ju svårare funktionshinder eleverna har, desto sämre klarar flertalet kommuner att möta deras behov.

Moderaterna och Allians för Sverige vill därför att beslutet om att avveckla Ekeskolan och Hällsboskolan som specialskolor för elever med multifunktionshinder samt för elever med allvarlig språkstörning skall upphävas. Staten bör vara huvudman för specialskoleutbildningen och vara ansvarig för finansieringen av elever i specialskola. Dessutom bör en lagstadgad rätt att välja skola för barn med funktionshinder införas och ett riksgymnasium för synskadade ungdomar med multifunktionshinder inrättas.

Lika villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar

Regeringen konstaterar i skrivelsen: ”Det har blivit allt mer uppenbart att kvinnor och män inte vinner delaktighet på samma villkor, att möjligheterna till inflytande inte är desamma för båda könen och att självständighet och oberoende inte har samma innebörd för kvinnor med funktionshinder som för män.”

Socialstyrelsen har analyserat handikappomsorgen ur ett könsperspektiv. Socialstyrelsen pekar på att män i högre grad än kvinnor har aktiverande insatser inriktade på arbetslivet. Kvinnor har i sin tur oftare insatser som ersätter olika former av sysselsättning och arbete.

Vi moderater har lagt fram en rad förslag för ökad sysselsättning för personer med funktionshinder såsom nystartsjobb och att få fart på företagande och anställningar generellt.

När företagen är försiktiga med att anställa är det alla som på något sätt avviker från normen på arbetsmarknaden som råkar illa ut, t.ex. de som har ett funktionshinder.

Men de orättvisa bedömningarna drabbar även barn. Pojkar får fler åtgärder inom ramen för LSS än flickor. Sedan 1999 har flickornas insatser ökat med 24 procent, pojkars med 35 procent. Det är ungefär lika många vuxna män som kvinnor som har stöd enligt LSS och därför borde det inte vara så stor skillnad. Det är allvarligt. Det måste vara en grundläggande princip i vårt samhälle att kön inte skall utgöra ett extra handikapp för människor med funktionshinder.

Myndigheternas och kommunernas arbete med handlingsplanen

En central del av den nationella handlingsplanen är de olika myndigheternas etappmål. Framgången för myndigheterna är dock blandad. Endast 39 etappmål av 105 i dag är uppfyllda, trots att det endast återstår fyra år tills hand-

Fel! Okänt namn på

lingsplanen skall vara uppfylld. Av de uppfyllda etappmålen står Post & Telestyrelsen för 17 stycken, vilket i och för sig är imponerande. Även Kulturrådet och Riksantikvarieämbetet har lyckats väl med sitt uppdrag. Mer beklagligt är att tunga myndigheter som Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Konsumentverket, Boverket, Arbetsmarknadsstyrelsen och Skolverket alltför långt befinner sig från de uppsatta målen. Drygt 300 myndigheter har ännu inte tagit fram handlingsplan för tillgänglighetsskapande åtgärder.

Även bland kommunerna brister det i genomförandet. En kartläggning som Handikapporganisationernas Samarbetsorganisation har genomfört visar att arbetet med den nationella handlingsplanen framskridit olika långt. Det finns kommuner som har ett långsiktigt och strategiskt upplagt arbete för att uppnå dess målsättningar, men det finns tyvärr också de som inte varit medvetna om att planen angår dem.

Av 72 undersökta kommuner är det bara 20 som behandlat den nationella handlingsplanen i kommunstyrelsen. Elva av de 72 kommunerna har inte gjort några åtgärder över huvud taget med anledning av planen, mer än fem år efter att riksdagen har antagit den.

Om handlingsplanen skall kunna förverkligas till 2010 krävs det inte enbart ord utan handling.

Vi moderater är beredda att vidta kraftfulla åtgärder för att förverkliga målen i den handikappolitiska handlingsplanen.

Stockholm den 5 april 2006

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Anne Marie Brodén (m)

Maud Ekendahl (m)

Stefan Hagfeldt (m)

Magdalena Andersson (m)

Lena Adelson Liljeroth (m)